

Подвижник благочестя із Даничева

В один ряд зі святими угодниками Божими, котрі жили в ХХ столітті на Орловській землі, встав Афанасій Андрійович Сайко, що добровільно взяв на себе один з рідкісних і важких подвигів християнського благочестя - юродство Христа ради. Смирення Афанасія Андрійовича було дивним. Прозорливість блаженного була надзвичайна. Він знав невисловлені думки людей, приховувані вчинки. Викривав гріхи алегорично, щоб застерегти від біди або гріха. Саме він став тим світильником, який в страшні роки гонінь допомагав віруючим зберегти православну віру на Орловщині.

Великий подвижник благочестя Афанасій Андрійович Сайко народився 31 січня 1887 року в селі Даничів Рівненського повіту Волинської губернії. Батько Афанасія, відставний військовий, служив керуючим маєтком, потім вахмістром, був убитий в 1914 році, мати померла в 1899 році. У сім'ї, крім Афанасія, було ще 2 брата і 5 сестер, одна з яких прийняла чернецтво. Афанасій закінчив школу солдатських дітей Уланського Його Імператорської Величності полку в Варшаві, потім Варшавську консерваторію. Після завершення освіти Афанасій став піхотинцем ополчення і, ймовірно брав участь в російсько-японській війні, де чудом врятувався від загибелі. У 1910-1912 роках він служив стражником при канцелярії справника у Луцькому повітовому управлінні, в 1913-1915 роках - писарем у Прилуках, в 1916 році - помічником нотаріуса в Сумах, в 1917 році - нотаріальним клерком у Рівному. Після Лютневої революції 1917 року Афанасій повернувся на Волинь, де жили його брати та сестри, і протягом 2 років займався господарством в рідному та сусідніх селах. У 1919 році був заарештований і відправлений до Орловського концтабору примусових робіт № 1, після звільнення взимку 1921 року залишився в Орлі, оселився на дзвіниці Богоявленського храму і прийняв подвиг юродства. Священик орловського на честь Введення в храм Пресвятої Богородиці жіночого монастиря Всеволод Ковригін, познайомившись з Афанасієм, благословив самітній віруючій жінці Марфі прихистити у себе блаженного. За спогадами М. Н. Кирилової, Афанасій був тоді високий, плечистий, лице одухотворене, з чорною густою бородою, очі великі, сірі, проникливі. Шию юродивий пов'язував рушником, натільний хрест носив поверх одягу, іноді на шию вшив будильник, а в картуз встромляв пір'я. Афанасій невпинно підбирав із землі сірники, обривки газет тощо, виконуючи поклони, які в церкві та на людях не робив. Володів тонким музичним слухом і хорошим голосом, грав на багатьох музичних інструментах, надаючи перевагу скрипці. Прозорливість Афанасія була надзвичайна: він знав невисловлені думки людей, приховувані вчинки. Блаженний викривав гріхи алегорично, часто приходив в будинок, щоб застерегти від біди або гріха, передбачив свій арешт і кончину. З благословення о. Всеволода Афанасій, оговтавшись після важкої хвороби, приблизно в 1924 році прийняв постриг, продовжуючи жити в миру. До 1930 року Афанасій проживав у будинку Н. В. Прозоркевича, який в роки гонінь прихистив

багатьох служителів Церкви. Афанасій допомагав Прозоркевичу по господарству і співав на криласі в єдиній у Орлі діючій Воскресенській ц. на Афанасієвському кладовищі. Незабаром він став широко відомий як істинний подвижник, провидець і мудрий порадник. 21 квітня 1931 року Афанасій був заарештований в селі Лук'янівка під Орлом за звинуваченням у тому, що « вів серед віруючої маси агітацію проти заходів радянської влади і партії на селі», і поміщений в Орловську в'язницю. У вересні 1931 року була сфабрикована

справа «угруповання церковників», яка діяла нібито під керівництвом Орловського єпископа сщмч. Даниїла (Троїцького) та проводила «антиколгоспну і антирадянську агітацію», але, несподівано для орловських обвинувачів, 28 жовтня 1931 року уповноважений Воронежського повноважного представництва ОДПУ розпорядився припинити справу і звільнити обвинувачених. У 1932 році, ймовірно за вказівкою НКВС, Афанасія забрали в Орловську обласну психіатричну лікарню. До Афанасія почалося паломництво, медперсонал цьому не перешкодив, так як шанувальники старця приносили з собою продукти, які Афанасій роздавав хворим і лікарям. У кінці 1941 року та на початку 1942 року Афанасій вийшов на свободу й оселився у дочки священика Прозоркевича. До старця став ходити народ, що всерйоз стурбувало владу, і в квітні 1948 року він був знову поміщений в Орловську психіатричну лікарню. В історії хвороби Афанасія зазначено, що він спокійний, привітний, добродушний, охоче ходить та загаліль роботи, допомагає медперсоналу, бере участь у концертах самодіяльності: грає на скрипці і гітарі. Ознаки душевної хвороби лікарі бачили лише в тому, що Афанасій символічно тлумачив явища природи і побуту. Побачення Афанасія з духовними дітьми, потік листів до нього викликали занепокоєння керівництва лікарні, і Афанасій був переведений до психіатричної лікарні Воронежа, так звану «Орлівку». Це було 2 жовтня 1950 року, а вже 18 листопада старець був виписаний «на піклування дочки» - А. В. Дмитрівської, духовної дочки Афанасія. 7 грудня 1950 року по доносу головного лікаря орловської психіатричної лікарні знову був поміщений в орловський психоприйомник. З 13 вересня 1951 року по травень 1955 року Афанасій перебував у Томській психіатричній лікарні, звідки був знову визволений Дмитрівською, що оформила над ним опіку. Афанасій гостював у своїх духовних дітей в Москві, Ризі, Брянську, с. Михайлівському Псковської обл., В 1957 році поселився разом з Дмитрівською на станції Сніжетська Брянської області. Помер 5 травня 1967 року. Афанасій був похований на Хрестительському кладовищі в Орлі при великому скупченні народу. На могилі блаженного служать панахиди і за молитвами до Афанасія відбуваються зцілення.

Тетяна МЕЛЬНИЧУК, краєзнавець, провідний бібліотекар
Корецької ЦРБ